

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR
NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA (Ph.D.)
NEVELÉSELMÉLETI PROGRAM

TÉZISFÜZET

**A KONDUKTÍV PEDAGÓGIA PERMANENS JELENLÉTE
AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN
(AQUINAS COLLEGE, GRAND RAPIDS, MI, USA)**

EGY 14 ÉVES RETROSPEKTÍV VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

DOKTORI (PH.D.) ÉRTEKEZÉS

KÉSZÍTETTE: BENYOVSZKY ANDREA

TÉMAVEZETŐ: DR. SCHAFFHAUSER FRANZ, CSC

2016

*„Segíts, hogy egyedül is tudjam, hogy magam csinálhassam, hogy segíthessek magamon.
Arra taníts, hogy önálló lehessenek, hogy büszke lehessenek magamra!
Hogy elgondolkozzam rajta, hogy képessé váljak rá, hogy eldönthessem, hogy véghezvigyem.
Én magam! Mert ez az út vezet el a gyermeki lét végső céljához, a boldog felnőtté váláshoz.
Így lesz belőlem gondolkodó, érző, érzékeny, kiegyensúlyozott felnőtt.
Így leszek magabiztos, boldog és kreatív, harmóniában önmagammal, másokkal
és a világgal ...”*

Maria Montessori

BEVEZETÉS

Az elmúlt közel 70 évben a dr. Pető András (1893-1967) alkotta konduktív nevelési rendszer jelentős formai és megvalósítási változáson ment át, ami – a minőséget őrző Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete (2014. szeptember 1-től Pető András Főiskola – PAF¹) keretein belül és kívül – napjainkban is tart.

Az 1980-as évektől a nemzetközi színtereken szórványosan már korábban is ismert magyar konduktív nevelési rendszer mintává vált, és egyre szélesebb körben terjedt el a világban.

A nemzetközi érdeklődés kielégítésére számos gyakorlati, képzési és konzultációs kezdeményezés történt a konduktív pedagógia más országokban való meghonosítására és a külföldi hálózat megszervezésére, kiépítésére.

Az Amerikai Egyesült Államokban Michigan államban (Grand Rapids) az Aquinas College-ban (AQ) valósult meg az első amerikai konduktorképzési program, mely a külföldön működő konduktív nevelés képzési palettáját színesíti, a tradicionális konduktív nevelés megvalósításának egyediségével, sajátos szerkezetével.

Magam a képzés előkészítésének kezdetétől (1999) mint programigazgató veszek részt a BA szintű gyógypedagógus- és konduktorképzés (Physically and Otherwise Health Impaired, azaz POHI) elméleti és gyakorlati megvalósításában, illetve a képzés gyakorlóterületeként működő konduktív nevelési iskolamodell – Conductive Learning Center (CLC) – szakmai vezetésében.

---

^{1.} A PAF jogelődje a Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete (MPANNI). Mivel a kutatás lezárult az MPANNI történetében, ezért konzekvensen az MPANNI megnevezést használom.

A Conductive Learning Center mint konduktív pedagógiai iskolamodell és az Aquinas College-ban megvalósuló konduktor-tanító-/gyógypedagógusképzés – a Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete (MPANNI) szakmai részvételével – napjainkban is egyedülálló Észak-Amerikában.

Doktori dolgozatom a petői alapelvekre épülő konduktív pedagógiai program amerikai implementálásának és a konduktor szakemberek helyi képzésének sajátosságait és eredményeit mutatja be. Historikus, narratív jellegű dolgozatomat a tényekre, az általam végzett megfigyelésekre, s ha lehetett statisztikai adatokra alapoztam.

A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSE

Doktori kutatásomban – elméleti és gyakorlati tapasztalataim felhasználása mellett – a statisztikai adatok retrospektív vizsgálatával bizonyítani kívántam azt a tényt, mely szerint napjainkban – az Amerikai Egyesült Államokban széles körben elterjedt terápiás eljárások és a multidiszciplináris ellátás mellett – a tradicionális (dr. Pető András által megalkotott) konduktív nevelési rendszer hiánypótló a központi idegrendszer sérülése következtében mozgásukban korlátozottá vált személyek rehabilitálásában/rehabilitálásában, tehát létjogosultsága van az USA-ban.

Az értekezés másik vállalt célkitűzése, hogy gyakorlati mintával szolgáljon azok számára, akik a dr. Pető András alapelveire épülő konduktív nevelési programot a magyar kulturális környezettől, pedagógiai gyakorlattól eltérő közegben szeretnék implementálni. Ennek érdekében a kutatás bemutatja az iskola létrejöttének egyedi útját, szerkezetét, jellegzetességeit, konduktív pedagógiai programját, dokumentációs anyagát.

Nem utolsósorban, a disszertáció további célja tiszteletadás dr. Pető András munkásságának, az immár hungarikumként számon tartott konduktív nevelésnek.

A hazai iskolaügy és az oktatás terén napjainkban végbemenő változások többnyire a világ más pontjain érvényesülő trendeket követik, vagy ezek hatására jönnek létre, miközben a konduktív pedagógia nemcsak hazai, de nemzetközi szintereken is új utat nyitott a központi idegrendszer sérülése következtében mozgásukban korlátozottá vált gyermekek és felnőttek nevelés által történő rehabilitációjában/rehabilitációjában. Büszkék lehetünk arra, hogy ez az egyedülálló magyar nevelési rendszer követendő példává vált a világ számos országában, így az USA-ban is.

A KUTATÁS METODIKÁJA

Kutatásom metodikáját alapvetően meghatározta az a tény, hogy a vizsgálatom tárgya egy fejlődésben lévő folyamat, a konduktív pedagógia implementálásának megvalósulása – a magyar és az amerikai kultúrát ötvöző és azok metszéspontjában létrejövő innovatív felsőfokú képzés és alternatív iskolamodell létrehozása –, melynek az első lépéseitől kezdve alkotó részese voltam és vagyok az értekezés elkészítése folyamán is.

A témám komplexitásából kifolyólag a deduktív és az induktív kutatási stratégiák alkalmazását egyaránt fontosnak tartottam, és meg vagyok arról győződve, hogy ezek a stratégiák témám feldolgozása során egymást elengedhetetlenül kiegészítik, ezért mindkettőt alkalmaztam hipotéziseim bizonyításához.

Kutatásom analitikus abból a szempontból, hogy források, dokumentumok, mások és saját tapasztalataim elemzésével kívántam azokat a törvényszerűségeket megfogalmazni, melyek hatására a konduktív nevelés Magyarországon kívüli telepítése megvalósulhatott és működik napjainkban is. Vizsgálatom során ezzel párhuzamosan alkalmaztam az induktív stratégiát is, ugyanis a 14 év alatt folyamatosan és szisztematikusan összegyűjtött adatoknak, empirikus tapasztalatoknak elengedhetetlenül fontos szerepe van a konduktív pedagógiai rendszer telepítésének – társadalmi és pedagógiai szempont szerinti – objektív értelmezésében.

A vizsgálati módszerek kiválasztásánál és alkalmazásánál is a komplexitásra törekedtem, ezért kutatásomban mind a kvalitatív, mind a kvantitatív vizsgálati módszernek számos formáját alkalmaztam.

Munkám jellegzetessége – és egyben kihívása is – az a tény, hogy tartalma 14 éves pedagógiai tevékenységem, iskolaszervezésem tükrözi. Mindezekért a kutatásomban alkalmazott módszereket tudatosan úgy választottam meg, hogy egyensúlyban legyenek az objektív és a szubjektív elemek feltárását segítő eljárások. A kutatás különböző fázisaiban összehasonlítási technikák használatával, reflektáló megközelítéssel törekedtem a „pozitivistá szemléletű” objektivitásra.

AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE

Dolgozatom elméleti bevezető fejezetében a dr. Pető András – reformpedagógiai eszméken alapuló – és dr. Hári Mária által kifejlesztett konduktív nevelés alapelveit, a rendszer összefüggéseit és annak nevelési koncepcióját fejtem ki.

Bemutatom a konduktorképzés fejlődésének főbb szakaszait, a nevelési rendszert megvalósító konduktori „szakma”/„mesterség”/„hivatás” megteremtését, a konduktor szerepvállalását és a konduktorképzés rendszerének kialakulását.

A dolgozat következő részében – könyvtári és levéltári neveléstörténeti kutatásaim felhasználásával – a konduktív nevelés ismereteinek első megjelenését (az 1950-as évektől) és történeti hátterét vizsgáltam az Amerikai Egyesült Államokban, napjainkig. A többnyire angol nyelvű szakirodalom feldolgozásával mutatom be, hogy az 50-es évektől milyen kezdeményezések történtek a konduktív nevelés implementálására az USA-ban. A szakirodalom feldolgozása mellett gazdag forrást nyújtottak személyes tapasztalataim, beszélgetéseim, interjúim is. Ebben a fejezetben kifejtem azt is, hogy a konduktív nevelés meghonosítása érdekében megtett számos intézeti, illetve egyéni kezdeményezés miért volt képes sikeressé válni, illetve, mi okozta a kezdeti lelkesedés után a kezdeményezések elhalását. Az értekezés ötödik fejezetében ismertetem a michigani felsőoktatási rendszer (tanárképzés) főbb vonásait, bemutatom az Aquinas College-ban megvalósuló gyógypedagógus-/tanító-/konduktorképzési program – 1999-től napjainkig tartó – történetét, szerkezetét és legfontosabb jellemzőit. Ez a fejezet tárgyalja az AQ és az MPANNI együttműködés célját, bemutatja a megvalósítás fázisait, eredményeit, nehézségeit és nem utolsósorban azt, hogy egy hatékonyan működő nemzeti képzési és gyakorlati modell (magyar konduktorképzés) milyen szükséges változtatásokkal valósulhatott meg egy egészen más kulturális, jogrendszeri és oktatási hagyományokkal rendelkező országban.

A kutatás hatodik fejezetében ismertetem a Conductive Learning Center alapításának történetét, bemutatom az iskola egyedi arculatát, melyet három intézmény: az MPANNI, az AQ és a CLC sajátos együttműködése határoz meg.

Amerikai sajátosság, hogy a Conductive Learning Center a helyi közösség iskolája, mely alulról szerveződve (szülői kezdeményezés) épült fel. Az iskola működésének gazdasági fenntartói és irányítói a közösség tagjai, képviselője az igazgatótanács (Board of Trustees).

Bemutatom és elemzem a CLC szerkezeti és szervezeti felépítését, személyi feltételeit, különös hangsúlyt fektetve arra a tényre, hogy az iskola teljes pedagógiai, szakmai irányítása – megalapításától kezdve napjainkig – az MPANNI által kinevezett programigazgató vezetése alatt történik.

Kiemelten fontos része kutatásomnak a Conductive Learning Center hetedik fejezetben bemutatott nevelési programjának, valamint a gyermekek fejlődésének a konduktív nevelés holisztikus szemléletét követő, de az amerikai és nemzetközi igényeknek megfelelő egyedi dokumentálásának ismertetése. Ebben a fejezetben dolgoztam fel a konduktív nevelés

indikációit, a konduktív nevelésre jelentkező és a CLC programjában részt vett gyermekek (1999-2013) tudományos kutatáshoz gyűjtött statisztikai adatai alapján és hasonlítottam össze az MPANNI adatbázisában nyilvántartott és hozzáférhető adatokkal.

A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

- A konduktív nevelés észak-amerikai történetét feltáró átfogó tanulmányom és a Conductive Learning Center statisztikai adatai alapján bebizonyosodott az a feltételezés, hogy a dr. Pető András által kidolgozott konduktív nevelési rendszer hiánypótló, azaz a nevelés útján végbemenő (re)habilitációra nagy igény mutatkozik Észak-Amerikában is. Bizonyítást nyert, hogy a konduktív nevelési rendszernek – a „tisztá” konduktív nevelésnek – a széles körben terjedő multidiszciplináris ellátással szemben is megvan a maga helye, keresettsége és létjogosultsága a tengerentúlon.
- A konduktív nevelés egyetemes története szempontjából is egyedülálló jelentőséggel bír a kutatásom által bizonyított tény, hogy más pedagógiai, szociokulturális környezetben, jogi szabályozási rendszerben is sikeresen megvalósítható és folyamatosan működtethető a petői alapelveket figyelembe vevő és erre épülő konduktív pedagógiai rendszer: az MPANNI szakmai háttérével, az AQ tudományos támogatásával és a hallgatók gyakorlóterületét biztosító CLC magas színvonalú programjával – a „tisztá forrásból” delegált programigazgató közvetlen irányítása alatt. Mindennapi pedagógiai munkám egyik legnagyobb eredményének tartom, hogy munkatársaim segítségével sikerült átültetni a konduktív nevelés „szellemiségét”, standardjainak tiszteletét és azok betartásának igényét.
- Feltételeztem, hogy az USA-ban (AQ-ban) megvalósítható a konduktor szakemberek magas színvonalú képzése, az MPANNI szakmai irányítása alatt, a két intézmény kooperációjában, de ehhez szükség van az állandó szakmai jelenlétre. Miként a hipotézisekben megfogalmaztam, bebizonyosodott, hogy a képzésnek vitathatatlanul nagy jelentősége van a konduktív pedagógia meghonosításában, azaz a képzett amerikai konduktor szakember kulcsfontosságú biztosítéka a konduktív pedagógia lokális fennmaradásának, perspektivikus fejlődésének. Az értekezésben bemutatott AQ és az MPANNI 14 éves, folyamatos együttműködése a mai napig egyedülálló a konduktorképzés nemzetközi színterén.

Ugyanakkor az is igazolódott, hogy ennek megvalósításához elengedhetetlen a stabilitást biztosító állandó szakmai jelenlét: az MPANNI érdekeinek folyamatos, helyszíni képviselete, a helyi szociokulturális környezet ismerete, annak mindennapi megélése és gyakorlása, az elvek fenntartása melletti beilleszkedés.

A kutatás kapcsán megállapítható, hogy a konduktorok képzésére vonatkozó remélt siker csak részben valósult meg, mivel a vártnál kevesebb amerikai konduktor/tanító/gyógypedagógus kapott diplomát az AQ-MPANNI képzése keretében.

Ugyanakkor kétséget kizáróan rendkívüli jelentőséggel bír a konduktív nevelés egyetemes történetében az a tény, hogy a michigani Oktatási Minisztérium jóváhagyta a képzési programot, tehát elismerte a konduktor pedagógusok képzésének szükségességét és ezáltal azt a tényt, hogy a konduktív pedagógiának létjogosultsága van az SNI gyermekek iskolai nevelésében.

- Miként a hipotézisekben megfogalmaztam, statisztikai adatokkal alátámasztva igazolódott, ha rendszerben és folyamatosan biztosítjuk és működtetjük a petői elvek szerint megvalósuló konduktív nevelést, akkor a módszer önmagát promotálja, és sokan választják minden további piacbefolyásoló módszer és eszköz nélkül is.

Az érdeklődés az eddigi tapasztalatok szerint minden életkort tekintve folyamatos az ország számos államából és Kanadából is. A családok egy része a Conductive Learning Center által kínált konduktív pedagógiai programot választja a társadalom által elfogadott és finanszírozott tradicionális terápiák és nevelési formák helyett, akkor is, ha a közvetlen környezetükben is volna lehetőségük konduktív programban részt venni. Az adatok feldolgozása során igazolódott az a feltevés is, hogy a CLC-ben konduktív nevelésre jelentkezett és abban részt vett gyermekek kórkép és életkor szerinti adatainak százalékos megoszlása közelít az MPANNI adatbázisában nyilvántartott adatokhoz. Ezzel egy időben arra a sajnálatos tényre is rávilágított a kutatás, hogy a CLC programjában való részvételt jelentősen meghatározza a család szociális helyzete, így a program szolgáltatásai nem mindenki számára hozzáférhetőek.

Az eredmények összegzéseként megállapítható, hogy a Conductive Learning Center Észak-Amerika konduktív pedagógia szellemi központjává nőtte ki magát, és a három intézmény – MPANNI/AQ/CLC – „kétkultúrájú” tanító-/gyógypedagógus-/konduktorképzése és a gyakorlóterületként szolgáló konduktív iskola nevelési-oktatási programja modellértékűvé vált.

Meggyőződésem, hogy egy hosszú távon is működőképes program feltétele a fent említett egységes szerkezeti keret, melyben egyszerre fellelhetjük a tradíciót, az innovációt és ezek gyakorlati megvalósítását.

KÖVETKEZTETÉSEK – A KUTATÁS JÖVŐBELI IRÁNYAI

Mint a konduktív pedagógia amerikai történeti kutatásából kiderült, a módszertani iránymutatók, az írásbeliség hiánya miatt a rendszer lényegét sokan nem értették meg, és tévesen interpretálták. Amíg licenc-jogi úton a módszer használatának védelmében lépések nem történnek, modellértékű mintát kell adnunk, támogatnunk kell a konduktív pedagógiai programok alapítását, és szakmailag pártfogolni az egyedül vagy kis létszámban dolgozó konduktorokat.

Amerikában a konduktív neveléshez való hozzáférés lényeges kérdése a megfizethetőség vagy annak hiánya. Az a széles réteg, amelyik nem tudja megfizetni a – többnyire önköltséges – pedagógiai program szolgáltatásait, kirekesztődik, mivel a konduktív pedagógia nem igazoltan „evidence based practice”, és sem a nevelési/oktatási intézmények, sem az egészségbiztosító társaságok jelenleg nem finanszírozzák a pedagógiai szolgáltatást. Ebből kifolyólag a következő előttünk álló „nagy feladat” a konduktív nevelés tudományos elismerése érdekében való munkálkodás. Vizsgálódásom és megítélésem szerint egyértelműen kijelenthetem, hogy a konduktív pedagógia szélesebb elterjedésének sarkalatos pontja a konduktív pedagógia sikerességét, eredményességét igazoló kutatások végzése és azok publikálása.

A magyar konduktorok több száz családdal és azok baráti körével ismertették meg a konduktív nevelést és keltették fel érdeklődésüket a magyar kultúra iránt. A magyar és az amerikai konduktorok/pedagógusjelöltek megtanulták egymás emberi és szakmai tiszteletét, a csapatmunkát, azaz egy „közös nyelv” használatát és azt, hogy miként vezessék együttesen a gyermek lényét (testét és lelkét) az örömteli tevékenységek, sikerek felé.

A kutatás kiemelkedő értékű tapasztalata, hogy sikerült átadni az amerikai konduktorjelölteknek a holisztikus, gyermekközpontú pedagógiai szemléletet, a gyermekek fejleszthetőségébe vetett hitet, azt a hitvallást, ami a magas színvonalú szakmai eredmények egyik záloga, mely nem ismer sem országhatárokat, sem „fogyatékossgot”, csak megoldásra váró izgalmas pedagógiai feladatot.

Az AQ programjában végzett hallgatók közel sem elégítik ki a konduktív pedagógusi munkaerőpiac szükségleteit, a konduktorok iránti érdeklődés változatlanul nagy, sőt, a speciális tudással rendelkező szakemberek iránti szükséglet – az inkluzív oktatás növekedésével – folyamatosan növekszik Észak-Amerikában, ezért az MPANNI-AQ konduktor képzés mintájára több felsőoktatási intézménnyel történő együttműködésre lenne szükség, melyek nyitottak a mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményeinek kidolgozása és megvalósítása iránt.

A hatékony konduktív pedagógia „jelen”-ét ma még vitathatalanul a megalkuvást és szakmai kompromisszumot nem ismerő magyar jelenlét biztosítja Grand Rapidsben.

A jövőről szólva csak a lehetséges irányok meghatározását tűzhetjük ki célként a változás felé – a nélkülözhetetlen alappilléreket lerakva –, a pozitív változás irányába, ami egyben a Pető módszer helyét is meghatározza majd a lehetséges amerikai nevelési programok palettáján.

Értekezésem célja, hogy ennek az egyedi konduktív nevelési iskolamodellnek szélesebb összefüggésben történő bemutatása kedvet, biztatást és segítséget adjon a konduktív nevelésért felelősséget vállaló szakembereknek, támogatóknak a konduktív nevelési program nemzetközi területeken történő, a petői alapelveket tiszteletben tartó megvalósításához és a konduktor szakemberek képzéséhez, mely nem lehetetlen vállalkozás – bár rendkívül összetett és hosszú ideig tartó munka.

VÁLOGATOTT IRODALOMJEGYZÉK

1. Bábosik István, Borosán Livia, Hunyadi Györgyné, M. Nádaszi Mária és Schaffhauser Franz (2011): *Pedagógia az iskolában – A szociális életképesség megalapozása*. ELTE, Budapest.
2. Balogh Erzsébet és Kozma Ildikó (2000): Cerebralis paresis. In: Kálmánchey Rozália. (szerk.) *Gyermeckneurológia*. Medicina, Budapest. 139-155.
3. Balogh Erzsébet és Kozma Ildikó (2009): A konduktív nevelés gyermekneurológiai indikációja. *Ideggyógyászati Szemle*, **62**. (1–2). 21.
4. Balogh Margit (2005): *Hári Mária*. MPANNI, Budapest.
5. Bíró Katalin (1971): Nevelők nevelése a konduktorképzés során. *Felsőoktatási szemle*, **20**. 7-8. 487-490.
6. Dobó István, Perjés István, Vass Vilmos: Létezik-e ideális implementációs modell?, In: Szerk.: Kozma Tamás, Szerk.: Perjés István *Közoktatás, pedagógusképzés, neveléstudomány: A múlt értékei és a jövő kihívásai*. Budapest: MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága; ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 13-26.
7. Dvorak, David C. (2004): Organization of the Conductive Learning Centre. *Conductive Education Occasional Papers*, Suppl. 4. Abstracts of the 5th World Congress on Conductive Education, Budapest. 72.
8. Falus Iván, Környei György, Németh Szilvia és Sallai Éva (2012): *A pedagógiai rendszer – Fejlesztők és felhasználók kézikönyve*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.
http://www.oktatas.hu/koznevelas/projektek/tamop311_2szakasz/projekthirek/nevelasi_oktatasi_program/.
Hozzáférés ideje: 2015. február 14.
9. Garofalo, V. James (2005): Countries where Conductive Education has gained ground: USA. *Conductive Education Occasional Papers*, 12. 63-80.
10. Garofalo, V. James (2005): The state of Conductive Education in USA: Past, Present and Future. *Conductive Education Occasional Papers*, 12. 49-62.
11. Hári Mária (1988): A humán alapelv a konduktív nevelésben. In: Balogh Margit (2005) *Hári Mária*. MPANNI, Budapest.
12. Hári Mária (1997): *A konduktív pedagógia története*. MPANNI, Budapest.
13. Kozma Tamás (2006): *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai*. Új Mandátum, Budapest.

14. Pető András (1962): *Bevezető a konduktív mozgásterápiába*. Budapest.
15. Trencsényi László (2014): *Impakt faktor*. Neveléstudományi tanulmányok 1974-2014. Fapadoskönyv Kiadó, Budapest.
16. Vekerdy Tamás (1992): *Álmok és lidércek - Iskolaalapítás Magyarországon*. (Magyarország felfedezése). T-Twins Kiadó, Budapest.

A SZERZŐNEK A DOLGOZAT TÉMÁJÁBAN MEGJELENT PUBLIKÁCIÓI

1. Benyovszky Andrea (2013): The Replication of the System of Conductive Education in the United States. *Acta Technologica Dubnicae*. 3. 2.
2. Benyovszky Andrea (2013): Otthonoktatás jellegzetességei az USA-ban. *Taní-tani Online*, http://www.tani-tani.info/otthonoktatás_az_amerikai.
3. Andrea Benyovszky (2013): The Replication of the System of Conductive Education in the United States. *Abstracts of the 8th World Congress on Conductive Education*. Conductive Education Occasional Papers International Pető Institute, Munich. Supplement 8/315-316.
4. Andrea Benyovszky (2013): Children with Spina Bifida and Spinal Injury in the Conductive Learning Center. *Abstracts of the 8th World Congress on Conductive Education*. Conductive Education Occasional Papers International Pető Institute, Munich. Supplement 8/176-177.
5. Horváthné Kállay Zsófia, Nádasi Zsófia, Gál Franciska, Kolumbán Erika és Benyovszky Andrea (2012): Doktori kutatások a Pető Intézetben, *Iskolakultúra*, 4. 20-34.
6. Benyovszky Andrea (2011): Gondolatok a szociális és érzelmi tanulásról. *Taní-tani Online*, http://www.tani-tani.info/gondolatok_a_szocialis_es_erzelmi_tanulasrol.
7. Andrea Benyovszky (2010): Traditional and Non Traditional cases in the Conductive Group – Admitting those Who Would Benefit Most from Conductive Education. *Abstracts of the 7th World Congress on Conductive Education*. Conductive Education Occasional Papers. International Pető Institute, Hong Kong Supplement 7/97-98.
8. Andrea Benyovszky and Elizabeth Filkins (2010): Conductive Education Data Collection at the Conductive Learning Center. *Abstracts of the 7th World Congress on Conductive Education*. Conductive Education Occasional Papers Supplement. International Pető Institute, Hong Kong. 7/223-224.
9. Andrea Benyovszky, Andrea Swiger and Jessie Brown (2010): Conductive Education Teacher Training in the United States: A Unique Style for Preparing Teachers at Aquinas College. *Abstracts of the 7th World Congress on Conductive Education*. Conductive

- Education Occasional Papers. International Pető Institute, Hong Kong. Supplement 7/336-237.
10. Andrea Benyovszky (2007): Selected Data and Commentary of Conductive Learning Center (CLC) 2000-2006. Abstracts of the 6th World Congress on Conductive Education. Conductive Education Occasional Papers. International Pető Institute, Gothenburg. Supplement 6/71-74.
  11. Andrea Benyovszky – Dr. Balogh Erzsébet (2007): Children with Selective Dorsal Rhizotomy (SDR) in Conductive Education (CE). Abstracts of the 6th World Congress on Conductive Education. Conductive Education Occasional Papers. International Pető Institute, Gothenburg. Supplement 6/75-76/
  12. Andrea Benyovszky (2001): Characteristics of the Realization of Conductive Education Assessment in Michigan. Abstracts of the 4th World Congress on Conductive Education. Conductive Education Occasional Papers. International Pető Institute, London. Supplement 3/24-26.
  13. Andrea Benyovszky (2001): The Realization of Conductive Education in Michigan in the Spirit of Salamanca. Abstracts of the 4th World Congress on Conductive Education. Conductive Education Occasional Papers. International Pető Institute, London. Supplement 3/27-28.
  14. V. James Garofalo, PhD, Andrea Benyovszky (megjelenés alatt): Conductive Learning Center: Grand Rapids, Michigan General Information Report Summer 1999-Summer 2009.